

**Actieplan Maatschappelijk
Verantwoord Inkopen
2018-2020**

1 Inleiding

De gemeenten Aa en Hunze, Assen, Noordenveld en Tynaarlo hebben het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend. Met deelname aan het Manifest willen de gemeenten de effectiviteit en impact van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) vergroten. Op basis van dit Manifest is voor de gemeente Assen dit actieplan opgesteld. Hierin zijn stappen voor de komende twee jaar opgenomen. Het biedt bovendien een concreet kader om de inkoop door gemeenten verder te verduurzamen. Waar mogelijk wordt samengewerkt met gemeenten in de regio.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen draagt bij aan de gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid. Het gaat daarbij om een brede benadering van duurzaamheid. Hierbij komen sociale, ecologische en klimaataspecten aan bod. De ambities vragen om een breed draagvlak onder overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke instanties en inwoners. Het actieplan MVI speelt hierop in.

In ons inkoopbeleid is al langer aandacht voor duurzaamheid. Maar het daadwerkelijk toepassen van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen gaat verder. Daarom benoemt dit actieplan een aantal ambities en concrete acties.

Stakeholders

Voor het laten slagen van het actieplan MVI is commitment en betrokkenheid van de ambtelijke en bestuurlijke stakeholders van belang.

Bestuurlijke stakeholders

Het actieplan raakt alle portefeuilles. Het vereist dus de betrokkenheid van het gehele college van B&W. Dit betekent dat bestuurders binnen hun portefeuille erop sturen en toezien dat inkoop en aanbesteding volgens de uitgangspunten van dit actieplan gebeurt.

Ambtelijke stakeholders

In de ambtelijke organisatie is Maatschappelijk Verantwoord Inkopen onderdeel van de duurzaamheidsopgave. Van belang is dat er op concernniveau goed wordt samengewerkt op het gebied van maatschappelijk verantwoorde inkoop. Met een inkoopmodel waarbij (deel)budgethouders de daadwerkelijke inkopers zijn is dit geen vanzelfsprekendheid. Daarom is het van belang dat er vanuit het GMT een opdracht gaat naar de budgethouders om de uitgangspunten van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen toe te passen in hun inkooptrajecten. De inkoopadviseur en beleidsmedewerker duurzaamheid ondersteunen hen hierbij met concrete adviezen, door het organiseren van workshops over MVI en door kennisdeling tussen teamleiders te bevorderen. Voor de komende twee jaar heeft het team Inkoop voor een aantal grote trajecten al in kaart gebracht welke kansen voor MVI zich voordoen. Dit staat verderop in dit actieplan. Samen met het Communicatie wordt gewerkt aan organisatie breed draagvlak voor MVI.

Samenwerking met marktpartijen

Bij MVI speelt de markt zelf ook een belangrijke rol. Daarom betrekken we leveranciers actief bij de uitvoering van dit actieplan. Hierbij stellen we hun bijvoorbeeld de vraag hoe de markt invulling kan geven aan de verschillende aspecten van MVI zoals omschreven in dit actieplan. Op deze manier kunnen wij maximaal gebruik maken van de deskundigheid en de innovatiekracht van bedrijven. Innovatiegericht inkopen is hierbij een goed instrument. Bij

deze manier van inkopen laat de gemeente ruimte aan de ondernemer om een innovatieve oplossing aan te bieden. Het kan bijvoorbeeld gaan om een volledig nieuwe innovatieve oplossing, maar ook om de verdere ontwikkeling van de eigenschappen van een bestaand 'product'. Innovatiegericht inkopen kan bestaan uit het toepassen van innovatieve contractvormen, gunningscriteria en/of innovatieve inkoopprocedures zoals innovatiepartnerschap.

In het kader van dit actieplan wijzen we waar mogelijk minimaal één inkooptraject aan, waarbij de marktdialoog ver voor de aanbesteding start. Ook binnen andere aanbestedingen stimuleren we innovatieve en duurzame oplossingen.

2 Thema's Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

2.1 Algemeen

Volgens het huidige inkoopbeleid wordt stilgestaan bij de mogelijkheid om minimale duurzaamheidscriteria toe te passen. De gemeente koopt duurzaam in door bij elke aanbesteding in principe een aantal minimum criteria te hanteren. In het kader van dit actieplan gaat de gemeente naast deze minimale duurzaamheidscriteria een aantal verdergaande criteria toepassen. Dat gebeurt met name op de volgende vier thema's.

2.2 Klimaatbewust inkopen

Bij klimaatbewuste inkoop staat de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen centraal. Bovendien dragen het gebruik van duurzame energie en energiebesparing bij aan de transitie naar een volledig duurzaam energiesysteem. Dit past bij het gemeentelijk programma energie en de ambitie om als Assen in 2030 energieneutraal te zijn. Klimaatbewust inkopen is met name effectief op gebied waar sprake is van een hoge uitstoot of een hoog energieverbruik. Voor de gemeente gaat dat met name om vervoer en vervoersmiddelen, openbare verlichting, huisvesting en de Grond en Weg en Waterbouw (GWW).

2.3 Circulair inkopen

Circulair inkopen speelt in op de drie principes van de circulaire economie. Dat zijn het verminderen van afval en vervuiling, hergebruik en herstel van natuurlijke hulpbronnen en systemen. Circulair inkopen wordt een aandachtspunt bij toekomstige inkooptrajecten. Bijvoorbeeld bij inkoop op het gebied van facilitair en bedrijfsvoering hanteren we de uitgangspunten van circulair inkopen. Overigens is circulair inkopen ook goed toepasbaar bij verkeer en vervoersmiddelen, huisvesting en GWW.

Biobased inkopen waarbij producten worden ingekocht die geheel of gedeeltelijk van hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt is een vorm van circulair inkopen. Het draagt immers bij aan de overgang van fossiele grondstoffen naar biomassa als grondstof. In het kader van dit actieplan willen we tot en met 2020 jaarlijks één aanbesteding doen waarin biobased wordt ingekocht.

2.4 Internationale Sociale Voorwaarden

Bij het inkopen volgens Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) gaat het om het respecteren van fundamentele arbeidsnormen en mensenrechten. Van de in te kopen producten moet duidelijk zijn welke risico's er zijn op schendingen van arbeids- en mensenrechten. Een leverancier moet kunnen aangeven wat hij doet om eventuele schendingen tegen te gaan of te voorkomen.

De gemeente gaat bij *relevante* Europese aanbestedingen zoals voor ICT gerelateerde producten, kleding, voedingsmiddelen, natuursteen, enz., leveranciers vragen hoe zij rekening houden met arbeidsnormen en mensenrechten. Hiervoor legt de gemeente een gestandaardiseerde checklist aan leveranciers voor. Ook kunnen leveranciers met een erkend kenmerk zoals fair trade laten zien dat rekening houden met internationale normen.

2.5 Social return on Investment

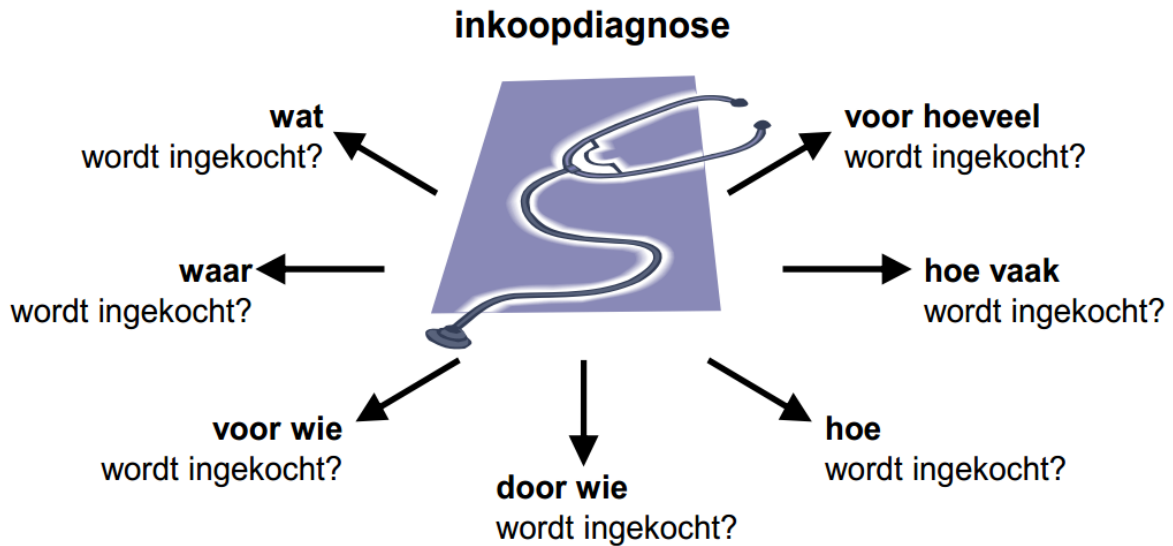
Bij Social Return on Investment (SROI) gaat het om het sociale rendement van gemeentelijke investeringen. Zo draagt SROI aan de lokale werkgelegenheid doordat arbeidsplaatsen, leerbanen en stageplaatsen beschikbaar komen. De regeling is met name bedoeld voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt zoals werkzoekenden met een uitkering of een arbeidshandicap. SROI is niet bedoeld om bestaande banen te vervangen.

We hechten als gemeente grote waarde aan SROI. Daarom willen we met de bouwblokken methode komende jaren positieve resultaten boeken. Daarvoor werken we met minimale resultaatverplichtingen van 5% voor arbeidsintensieve opdrachten en 2% voor arbeidsextensieve opdrachten voor werken en diensten. Daarnaast zetten we waar mogelijk SROI in als gunningscriterium bij aanbestedingen. Zo willen we ondernemers nog meer stimuleren een bijdrage te leveren aan SROI.

3 Plan van aanpak

3.1 Inventarisatie

De gemeente koopt voor miljoenen in op jaarbasis. Door middel van een jaarlijks te houden spend analyse wordt inzicht gekregen in de hoeveelheid, door wie, waar en wat ingekocht wordt.

3.2 Impact

Uit onderstaande tabel is af te leiden welke thema's van toepassing zijn bij een aanbesteding in een bepaalde productgroep.

Productgroep		Uitgaven 2017	Klimaatbewust	Circulair	Biobased	Innovatief	ISV	SROI
1	Personeelsgerelateerde zaken							x
2	Kantoorinrichting en benodigdheden, middelen voor bedrijfsvoering en informatie			x			x	x
3	Automatisering en telecommunicatie			x			x	x
4	Flexibele arbeid							x
5	Advies en onderzoek (niet op basis van detachering)							x

6	Vervoer, aandrijfsystemen, emballage		x	x	x	x	x	x
7	Gebouwen en gebouw gerelateerde installaties		x	x	x	x	x	x
8	GWW (aanleg en onderhoud), niet gebouw gerelateerde installaties en openbare ruimten		x	x	x	x	x	x
9	Sociaal domein							x

3.3 Programma planning

Op basis van de spend analyse, de begroting en het collegeprogramma kan een overzicht worden gemaakt van te verwachten inkooptrajecten. Onderstaand enkele inkooptrajecten die voor komend jaar op stapel staan en kunnen worden aanbesteed met toepassing van één of meerdere thema's van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Inkooptrajecten 2018	Verwachte waarde	Gezamenlijke inkoop	Klimaatbewust	Circulair	Biobased	Innovatief	ISV	SROI
Duurzaam bermbeheer								
Bureaustoelen								
Catering								
Wagenpark / tractor								
GWW								

Inkooptrajecten 2019	Klimaatbewust	Circulair	Biobased	Innovatief	ISV	SROI
----------------------	---------------	-----------	----------	------------	-----	------

Multifunctionals						
Elektriciteit / Gas						

3.4 Werkwijze

Het toepassen van MVI in de inkoop is voor een deel een kwestie van doen en ervaring opdoen. Daarom wordt in 2018 voor een of twee aanbestedingstrajecten MVI direct vanaf het begin toegepast. Aanbestedingen op het gebied van GWW en huisvesting zijn wat dat betreft het meest kansrijk omdat hierop een veelheid aan thema's van toepassing is. Daarom starten we op korte termijn met een GWW aanbesteding en delen vervolgens ervaringen en resultaten met de rest van de organisatie.

Om MVI op een goede wijze in onze organisatie in te bedden is het van belang dat teamleiders die besluiten over inkoop de hiervoor genoemde criteria voor duurzaamheid toepassen bij hun inkoop. Zij betrekken de inkoopadviseur en beleidsmedewerker duurzaamheid al bij het opstellen van inkoopdrachten. Zo kunnen deze maximaal toegevoegde waarde bieden door te adviseren over MVI. In dat stadium staan immers alle mogelijkheden nog open om zo optimaal mogelijk rekening te houden met duurzaamheid bij het opstellen van de gunningscriteria en het inrichten van het inkoopproces.

Ook kunnen ze op deze manier de opgedane ervaringen zo goed mogelijk inzetten in andere inkooptrajecten zowel in de eigen gemeente als in de SDA gemeenten.

3.5 Monitoring / rapportage

Onderdeel van het Manifest MVI 2018-2020 is dat alle ondertekenaars hun actieplan MVI actief openbaar maken door het toe te sturen aan het Expertisecentrum Aanbesteden PIANOo.nl en bijvoorbeeld door publicatie op eigen website.

Daarnaast rapporteert Inkoop halfjaarlijks aan het managementteam over de voortgang en eventuele resultaten van MVI in de bedrijfsvoeringsrapportage. Ook wordt de gemeenteraad hierover jaarlijks geïnformeerd in relatie tot de taken op het gebied van duurzaamheid.